

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za naše verno ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

Vsebina 6. zvezka.

Zaupno občevanje z Bogom. VI. Pogl. Boga po krivici dolže strogosti . . .	161
Življenje bl. Krišpina, brata lajka 1. reda sv. Frančiška, kap. družine.	
Bl. Krišpin v Olviju	164
Pogostno sv. obhajilo	169
Sv. Anton Padovanski, spoznavavec 1. reda	173
Stvarjenje sveta v luči vere in vede	175
S kitajskega misijona. (Pismo p. P. Baptista Turka.) (Dalje)	183
Razlaganje vodila svetovnega tretjega reda sv. Frančiška.	
II. Poglavlje. Kako naj živijo	186
Organizacija svetovnega III. reda sv. Frančiška in evharistični shod na Dunaju	188
Priporočilo v molitev	189
Zahvala za vslišano molitev	191
Za kitajski misijon	191
Za novo cerkev sv. Elizabete	191
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1912. Mesec junij ali rožnik	192

V GORICI
Narodna Tiskarna
1912.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: „Cvetje“ frančiškanski samostan v Gorici.

Praesens effectivum.

(Dalje.)

„Poznati“ je po moji misli zdaj pri nas le nedoveršno vsled potrebe razločevanja pojmov „können“ in „kennen“, ital. „sapere“ in „conoscere“. Morda so se te potrebe naši stari zavedeli po vplivu sosednih jezikov; ali je pa zato „poznati“ germanizem ali italianizem? Jaz bi dejal, da ne, ne to ne ono. V hervaščini je prav zraven „štovati“ tudi „poštiti“ in „poštovati“, po naše „spoštovati“, brez razločka vse v nedoveršnem pomenu. Zakaj ne bi bilo z razločkom v pomenu prav „poznati“ zraven „znati“ in poleg ipf. „poznati“ pf. „spoznati“ (erkennen)? Poslednje ima sicer navadno doveršni, pa včasih tudi nedoveršni pomen, zlasti v „spoznati se v čem“, kar bo morda res germanizem (po „sich worin auskennen“); ali tudi hrv. „razumjeti se u što“ in č. „obeznati se v čem“ je očitno istega nemškega semena, ne sicer zaradi oblike glagola, pač pa zaradi besedice „se“, ki nevem, kako bi se dala razlagati v slovenščini, če ne iz nemškega „sich“.

Glejmo naposled še „nemčizno obstati (be-stehen)“; ki se nam domačja zdaj „z novo, resnično nedoveršno tvorbo“ „obstojati“. Ali je to „obstojati“ sè stslav. ruskim, hervaškim „obstojati“ identično, ali ni? Ako je identično s češkim „obstátí“, poljskim „obstać“ in našim „obstátí“ (krajša oblika: „obstát“), ki ima v češčini in naši slovenščini, kaker v hervaščini „obstojati“, sedanjik „obstojim“ r. „obstoju, -iš, -ít“; -oja- se namreč pri nas, v češčini in poljščini kerči v -á-, prim. „bátí“ iz „bojati“, „pâs“ iz „pojas“ itd. Pri nas bi se torej ne smelo pisati „obstojati“, temuč „obstátí“. Če pa „obstojati“ ni identično z „obstátí“, potem je resnično „nova tvorba“, ki je drugi slovenski jeziki ne poznajo, nekaj „Mondkalb“ nemškega uma in kranjske neumnosti. In res, tako je! Priča to sedanjik: „obstojam, obstojaš, obstoja“, tele, ki se pase edino po naši mladoslovenski hosti: „Cerkev sv. Mavra obstoja še sedaj. Politična zveza z Avstro-Ogrsko in Nemčijo še obstoja“. itd. Vsi neprešteti milijoni Slovenov bi se nam morali smejati, ke bi vedeli za to imenitno „novo resnično nedoveršno tvorbo“.

Semtertja se bere namestu „obstati“: „obstajati“ (kar ima tudi Pleteršnik, „obstojati“ nima): „dokler bo obstajal komisarijat.“ — „Obstajati“ je prava nedoveršna oblika k doveršni „obstati (obstát), obstanem“, kaker „vstájati“ k „vstanem“, „zastájati“ k „zastanem“; ali če gremo tej reči nekoliko bolj do živega, vidimo, da so sestave sè „stajati“ iterativnega, ne durativnega pomena, ki bi ga „obstajati“ moralo imeti v navedenem stavku. Voz, ki ob st a j a, ne pride naprej; komisarijat, ki ob st o j i, pa ne ob st a j a, temuč mirno dalje stoji.

Sestave sè „stati (stát), st a n e m“ pomenijo enkratno trenutno dejanje. To dejanje se more ponavljati in za to ponavljanje se rabijo

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXIX. tečaj

V Gorici, 1912.

6. zvezek.

Zaupno občevanje z Bogom.

P. A. M.

VI. Poglavje.

Boga po krivici dolže strogosti.

Motijo se tudi tisti, ki o Bogu govore, da je strog po naravi, da tirja svoje pravice z oštrostjo in da je bolj nagnjen k pravičnosti, ko k prizanesljivosti. »Kolika nespamet«, pravi sv. Bernard, »najsočutniše in najusmiljeniše bitje imenovati terdo in ostro, najboljše imenovati strogo in nespravljlivo, najljubezniviše imenovati strašno ingrozovito. Tako govori brezboštvo; pa moti se. Ta Bog, ki si ga tako predstavljajo brezbožniki, ni Bog, temuč malik po njih načinu«. Njegove svete postave so v njih očeh krute postave, kaker Drakonove, o katerih pravi neki pisatelj, da niso s črnilom temuč s kervjo pisane. Mesto, da bi se bližali Bogu sè zaupnim in veselim srcem, se mu bližajo s trepetom, da, rekel bi, z neko grozo.

Pa kako krivična in napačna je ta predstava! To je že kraljevi prerok zavergel z besedami: »Ti Gospod si ljubeznjiv in milostljiv in velicega usmiljenja«. Ps. 85, 5. Bog govori tudi sam pri preroku Jeremiji: »Jaz vem sklepe, ki jih imam v misli

zavoljo vas, sklepe za mir in ne za nadlogo«. Jer. 29, 11. Ta predstava je nasprotna celemu sv. pismu, kjer nič bolj pogostoma ne najdemo, kot zglede in slavospeve božje dobrote. Kaj, oster in neizprosen je Gospod? Čemu pa on graja gorečnost svojih učencev in jim očita, da ne poznajo nagnenja njegovega serca in njegovih navad, ker so zahtevali, da bi prišel ogenj z neba nad Samaritane? »Ne vesta, keterega duha sta! Sin človekov ni prišel duš pogubljat, ampak rešit«. Luk. 9. 55, 56. Čemu on brani celo Ninivljane proti ostrosti preroka Jone, ki je na vsak način tirjal, da se kaznujejo, in je bil nejevoljen, kar jim je bil Bog »dobrotljiv in usmiljen, zanašljiv in velicega usmiljenja, ki odpušča hudo«? Jona 4, 2. In slednjič, zakaj se on ni prikazal razserjenemu in k ostrosti nagnjenemu Eliji v viharju, nevihti in ognjenih plamenih, temuč v pihljanju rahlega vetriča? »In glej, Gospod gre mimo, in velik in močan piš, ki prevrača hribe in razdira skale, pred Gospodom; pa v pišu ni Gospod; in za pišem potres, pa v potresu ni Gospod; in za potresom ogenj, pa v ognju ni Gospod; in za ognjem šumljanje tenke sapice« in kaker je dostavljeno v gerški prestavi, »v šumljanju je Gospod«.

Oster in neusmiljen naj bi bil Bog? To je gerdo obrekovanje in tako malo resnično, kaker ke bi rekli, da je černo belo in luč tema. Zakaj po izreku sv. Dijonizija, je Bog po svoji naravi bistvo dobrote, to je, zgolj in sama dobrota.

Priznavam pa, da se po smerti usmiljenje vmakne in grešnike prepusti neizprosljivi pravičnosti. Ali spomnite se prizanesljivosti, s katero jih je Bog prenašal njih celo življenje, nevsehhljive poterpežljivosti pri vseh njih hudobijah, ker ni hotel, da bi se pogubili, temuč da bi se k pokori obrnili; spomnite se, kar govori prerok Izaija: »Gospod je bogat z odpuščanjem«, ker on precej odpusti vsakemu skesanemu grešniku vse njegove pregrehe in mu verne prejšnje prijateljstvo, ne le enkrat ali dvakrat ali sedemkrat, temuč kolikerkrat se grešnik k njegovemu usmiljenju zateče, kaker nas uči naš Zveličar.

In če dela tako, se to ne godi, ker ne pozna njih nehvaležnosti; zakaj on ve naprej, kako bodo zlorabili njegovo dobroto, in vendar odpusti vse.

Vprašam zdaj, kateri pameten človek, ki pozna toliko božjo dobroto, bo mogel še reči: »Bog je oster in neusmiljen?« Ali ne bo raje, prevzet od občudovanja, zaklical sè sv. Avguštinom: »Moj Bog, moj Bog! derznem se izgovoriti in ti boš odpustil

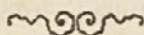
svetemu navdušenju, ki ga v meni zbuja tolika dobrota: Ke bi ti ne bil Bog, bi bil krivičen, zakaj mi hudo grešimo, mi ljubimo greh, nas greh veseli, mi ga kažemo očitno, mi ga razodevamo in ti nas ne pogubiš; mi izzivljemo tvoje maščevanje in ti usmiljeno z nami ravnaš«.

Ako se po takih zgledih krotkosti in prizanesljivosti še najdejo terdovratni grešniki, ki raje nespokorno vmerjejo, kaker pa, da bi dosegli ponujano odpuščenje, koga bodo obdolžili, ako se večno pogube, razun samih sebe? Kakih dokazov bi mogli še želeli ali tirjati za dobroto božjo, da bi potem več ne dvojili? Ali naj bi tirjali, da se Bog odreče vsem svojim pravicam, da naj prezira neizogibne zakone pravičnosti, da naj odpravi svoje svete postave, odpravi vse kazni in tako grešnika reši, da bodo mogli brez strahu grešiti? Kakšno bi bilo tako gospodstvo in kateri človek bi bil toliko prederzen, da bi Gospodu nebes in zemlje kaj tacega predpisal?

Tega ne tirjamo, tako bodo govorili obrekovavci božje dobrotljivosti: naj on kaznuje terdovratne grešnike po zakonih ostre pravičnosti, mi temu ne bomo nasprotovali; pa čemu ne zaderžuje on maščevanja? Čemu on kaznuje greh, ki se je storil v enem trenutku z večnimi kaznimi? Je li to blagost in usmiljenje? Ali ni to dokaz največje ostrosti? — Nehajte sè svojimi bogokletnimi besedami, tako jim porečem jaz; Bog ni prestrog, ako krivičnike pogubi, ako mora tako storiti, da zadosti svoji natančni pravičnosti in poskerbi za srečo človeške družbe. Tako je tudi zares. Te dve resnici lahko vsaketeri, ki le misliti hoče, spozna in ne potrebujejo nobenega dokaza. Ali bi bilo to po pravih pravičnosti, ke bi Bog neskončna razžaljenja kaznoval le s časnimi kaznimi?

Ali bi bilo to v korist in srečo človeške družbe, ke bi Bog dovolil, da bi ljudje živeli po svojih strasteh? In to bi se zgodilo, ke bi na mesto večnih določil le časne kazni; saj vender vidimo, da ne vkrote strasti celo večne. Verjemite, da če je še kaj miru, sreče in varnosti na svetu, se imamo za to peklu zahvaliti, to je, ker se ljudje pekla še nekoliko boje. Ako se toliko grešnikov reši, jim pekel odpre nebesa; ker se iz strahu pred peklom k Bogu obernejo. Ostrost, katero Bogu očitajo, je tedaj potrebna in derznem se terditi, da jo tirja njegova dobrotljivost. Bog kaznuje neketere, da vsem dobro stori; zato pravijo ljudje, ki ljubijo duhovno življenje, da je usmiljen in ljubezniv vkljub tem

strašnim zgledom njegove pravičnosti; le hudobni, ki so zaslepljeni in nepoboljšljivi, se pritožujejo, le oni se nad tem spotikajo.

Življenje bl. Krišpina,

brata lajika 1. reda sv. Frančiška, kap. družine.

P. S. Z.

Bl. Krišpin v Orvijeku.

Orvietet (Orvieto) je majhino mesto, v goratem kraju; šteje sedaj okoli sedem tisoč prebivalcev. Krišpin je bil tja prestavljen na željo predstojnika tistega samostana, da bi pobiral miloščino po mestu in po bližnjih hribih. Po mestu je bilo to lahko, ker so bili ljudje dobri in pota vglajena; po vaseh v gorah je moral br. Krišpin pa pogosto veliko terpeti, posebno v slabem vremenu. Vender ni bil zato nikoli nevoljen. Sè svojo veselo prijaznostjo in ponižnim obnašanjem si je celo v kratkem času pridobil serca prebivavcev. Priljubil se je tudi škofu in kanonikom, redovnim in svetnim duhovnikom, visokim in nizkim. Najbolj so ga pa bili vbožci in stiskani veseli.

Ko je prišel na terg, se je slišalo od vseh strani: »o brat Krišpin, brat Krišpin!« In prodajavci so ga vabili, naj si izbere kaj od blaga. Ker je bil pa Krišpin v uboštvu zelo strog, je izbral le malo. Zdelo se mu je tatvina, ke bi vzel čez potrebo; zato je vzel manj, kaker mu je bilo treba. Dobrotniki pa so kmalu spoznali njegovo tanko vest, ter so mu toliko raje dajali.

Viterbski škof je br. Krišpina tako visoko spoštoval, da je dal nekega dne na cesti vstaviti voz, ko ga je srečal in se je z njim delj časa pogovarjal. Ker je pa takrat ravno deževalo in je br. Krišpin opazil, da se zavoljo njega po nepotrebnem močijo kočijaž in konji, pravi: »Monsinor! meni dež nič ne škoduje, pa vaši ljudje in konji so vsi premočeni«. Škof ga razume, kaj hoče reči, da pognati in pravi potem: »To je res svetnik, in kar je še več vredno, vesel svetnik«.

Škofovo naklonjenost je br. Krišpin vpotrebljal v korist samostana, še veliko bolj pa v prid starčkov, bolnikov in vbogih. Škof je delil svoje darove po br. Krišpinu. Kederkoli ga je kaj

prosil, nikoli ni bila prošnja odbita. Naslednik tega škofa, ki je bil tudi kardinalj, je vprašal br. Krišpina, koliko mu je njegov prednik mesečno dajal miloščine za samostan in vboge. Krišpin je odgovoril: »Gospod kardinalj! tega ne morem povedati. Določeni zneski bi me zmešali. Moja slaba glava ne obderži nobenih številjek. Živim kaker ptič od dne do dne; moja glavnica je božja previdnost. O potrebi prosim pri dobrotnikih; pri gotovih mesečnih dohodkih bi še to pičlo pamet zgubil, kar je imam«. Škofu je taka gorečnost za samostansko vboštvo zelo vgajala. Podpiral ga je kaker prej njegov prednik.

Aragonski princ, ki je bil takrat v svetnih zadevah papežev namestnik v Orvijeku, je imel br. Krišpina zelo rad. Ko ga je nekega dne videl, kako se je prijazno pogovarjal s policaji, katerih služba je veljala za nizkotno in jim roko podajal, ga je pri prvi priložnosti pokaral: »Kako morete javno na ulici s policaji govoriti in jim segati v roke. S tem delate nečast sebi in svojemu stanu«. Br. Krišpin pa prijazno odverne: »Milostivi gospod! četudi je služba teh ljudi zaničevana, imajo vendar le radodarne roke, in na to moram na biri pred vsem gledati«. »Kje je pa potem dostojanstvo in čast?« vpraša princ. Br. Krišpin odgovori ponižno: »O dostojanstvu in časti sv. oče Frančišek v vodilu ničesar ne piše, pač pa nam je zapovedal, da moramo biti vbožni in naj ponižno miloščino prosimo«. Ta odgovor je princu zelo vgajal in je nadalje občeval z br. Krišpinom kaker s svojim prijatelom. Br. Krišpin je to naklonjenost porabil v to, da je pomagal sè svojo priprošnjo pri njem jetnikom in zadolženim.

Ko so nekega dne policisti vjeli nekega hudobneža in ž njim nevsmiljeno ravnali, jih je br. Krišpin strogo posvaril, naj ne grešijo proti ljubezni. Potem je prosil namestnika, naj sploh z jetniki bolj milo ravnajo. Ta je na br. Krišpina prošnjo izdal vkaž, kako je treba z vjetimi ravnati. Ž njim je bila krutost in surovost zelo omejena. Kaj ne, dragi bravci, to delo je bilo tudi reševanje »socijalnega vprašanja« v malem obsegu.

Njegovo veliko ljubezen do vbogih in gorečnost do redovnega vboštva je Bog pogosto poveličal s čudežnimi uspehi. Naj stoje tu samo nekateri taki dogodki.

Nekega dne je br. Krišpin prosil v Rosijevi hiši moke. Po-božna gospodinja naroči dekli, naj napolni br. Krišpinu vrečo. »Moka je pri koncu«, se oglasi dekla, »komaj je je za jutrišnjo peko dovolj«. Kljub temu je br. Krišpin dobil polno vrečo. Dekli

pa je rekel ponižno: »Ne bodite v skerbeh, od lakote ne boste vmerli«. In imela je na to cela hiša dovolj moke za štiri tjedne.

Pri neki drugi priložnosti je potreboval br. Krišpin za nekega visokega gosta kaj boljšega vina. Ker ga v samostanu niso imeli, gre k plemenitemu gospodu, dobrotniku samostana, prosit. Pa sod, v katerem so tam hranili boljše vino, je bil prazen. Ko izve br. Krišpin za to nepriliko, pravi: »O pokažite mi sod«. Služabnik ga res pelje v klet k praznemu sodu. Br. Krišpin pa molče zasuče pipo, natoči svojo steklenico in precej vina je še ostalo za domačo potrebo.

Tudi prihodnje reči je br. Krišpinu Bog razodeval. Nekega dne je prišel nepričakovano k dominikankam, kjer da poklicati neko pobožno sestro, ki jo tako nagovori: »Kedor živi, mora biti pripravljen vmreti. Kedor Boga ljubi, je za smert vedno pripravljen. Nebeški ženin vas želi imeti. O srečna sestra! V malo dneh boste rešena iz ječe, jaz vbožec bom moral pa še leta in leta čakati«. Na te besede otide, ne da bi čakal odgovora. Nuna je bila popolnoma zdrava, vendar vredi vse kaker za smert. In res jo kmalu napade huda bolezen in smert pride v prav kratkem času.

Zdaj pa pogledjmo nekoliko Krišpinovo notranje življenje.

Če je imel br. Krišpin čez dan še tako težavno pot, vendar pri nočnih molitvah nikedar ni manjkal na koru. Spal je malo časa na ozki deski in to pri odprtih oknih in vratih tudi v najhujšem mrazu. Zjutraj je zgodaj vstajal in pred vsemi drugimi hodil na kor, kjer je pred tabernakelnom molil dolgo časa zamaknjen v sveto premišljevanje. Potem je stregel pri sv. mašah z isto gorečnostjo ko v deških letih. Sè svojim lepim obnašanjem je zbujal pobožnost pri vseh, ki so ga videli. Ko je moral potem na biro, je šel z veseljem, ker je to velevala pokorščina; ko se je vernil, je šel zopet pred tabernakelj, kjer je ostajal do poldne.

Navadno je jedel od vseh jedi, ki so jih na mizo prinesli. Če je pa mogel skrivaj storiti, se je zadovoljil s koščekom suhega kruha. Pijačo je mešal s pelinom v spomin na žolč, ki so jo Jezusu ponujali. Ko so nekateri sobratje to zatajevanje opazili, jim pravi: »Če bi bili vi zdravniki, bi vedeli, kako dobra so grenka zelišča za želodec«. Tako je pa rekel, ne kaker da bi res tako zelo skerbela za telesno zdravje, ampak zato, da bi skrival svoje

zatajevanje. Po obedu je šel do večernic v določenih dnevih z drugimi brati skupno na razvedrilo, drugače pa na vert gojit cvetlice. Po večernicah je pogosto več ur skupaj molil pred presv. Rešnjim Telesom. Pri tem je bil večkrat popolnoma zamaknjen.

V celici je občeval z Bogom nenavadno goreče. Neki br. Frančišek ga je večkrat skrivaj opazoval in je pod prisego poterdil, da ga je pogosto videl pretakati solze in bitko jokati; večkrat je bil obdan z nebeško svetlobo in zdihoval je: »ah, ah, ah!«

Ker je bil vedno zatopljen v Boga, se je na biri večkrat dogodilo, da ga je mimogrede kedo nagovoril, ne da bi bil br. Krišpin kaj opazil. Treba je bilo glasno zaklicati ali za obleko ga prijeti, da se je prebudil iz zamišljenosti. V pogovorih je navadno besedo napeljal na Boga. Hodil je vedno odkrit iz spoštovanja do božje pričujočnosti. Če je kedo hvalil lepoto stvari, je hitro opozoril na lepoto Boga in na ljubeznivost Jezusovo ter je zdihnil: »Kedor Boga ne ljubi, je norec«.

Keder je slišal tičke prepevati, je vabil sobrate, naj se združijo ž njimi v hvali Stvarnika. Posebno mu je vgajalo slavčevo petje. Pokleknil je na tla in ž njim tekmoval v božjih slavospevih.

Na potovanju je govoril o Bogu ali z Bogom. Br. Frančišek je povedal o njem to-le: »Ko sva šla z br. Krišpinom nekega dne iz Orvijeta v Fikuli je po poti več ur neprenehoma molil. Potem me je prosil, naj skupaj moliva Marijin oficij. Ker sem mu odgovoril, da ga na pamet ne znam, pravi: »Pa molite kar vam bolj vgaja, jaz moram opraviti Marijin oficij. Ko ga je končal, sva skupno molila sv. rožni venec. Potem sem mu v šali rekel: »Ker že tako dolgo nabirate miloščino, ali boste po smerti še kaj pustili na svetu?« Tedaj se vstavi; zasveti se mu obraz in pravi: »Če bom kaj pustil na svetu? Po božjem in Marijinem vsmiljenju bom toliko pustil, da bo celi svet o tem govoril«. Pri teh besedah se za ped visoko vzdigne nad zemljo in plava v zraku. Čez nekaj trenutkov se zbudi iz zamaknjenja in začne glasno moliti lavretanske litanije.

Keder je bil zelo vtrujen, je zdihnil: Tako velika je stvar, po kateri hrepenim, da se mi zdi malenkostno vsako terpljenje, ki je prenašam«, ali je rekel: »Če se ozrem na nebo, kako malenkostna se mi zdi zemlja«. Ako ga je čakal velik napor, je

vzdignil oči proti nebu in prosil: »Jezus, moj učenik, daj, da bom le tebe imel pred očmi!« Večkrat se je oserčeval tudi z besedami: »Nebesa niso za lene, gori se ne vozi v vozu«.

V občevanju s trgovci je povdarjal poštenost: »Mislite, da gleda Bog na blago in na ceno«. Včasih jim je zaklical: »Ljubite Boga s čistim srcem, pa boste srečno živeli in srečno vmerli. Ljubite Boga in nikar ne grešite. Delajte dobro in nikar se ne menite za sodbe ljudi. Jaz ne bi hotel niti bilke pobrati drugače, kaker v čast božjo«.

Če je srečal pogreb, je rekel: »Grob je šola, v kateri bi se mnogi nespametni, ki svet bolj ljubijo ko Boga, lahko učili prave modrosti«. Z nekako sveto nepoterpežljivostjo je štel dneve svojega pregnanstva; silno je hrepenel po gledanju božjem. Večkrat so ga slišali zdihniti: »Hvala Bogu! Vsaki dan je en dan manj«.

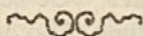
Grešnike je prosil ponižno, pa goreče, naj ne žalijo Boga. Če so se spreobrnili, jim je obljubil, da bo molil zanje; če so bili terdovratni, jih je resno spominjal na božje kazni.

Ako se je kedo v cerkvi slabo obnašal, je stopil br. Krišpin k njemu in mu je na tabernakelj kazaje rekel: »On je tukaj!« in to tako rahlo in prijazno, da ni nikoger razžalil. Za pokoro je potem sam sebe bičal.

Sv. obhajilo je prejemal večkrat na teden, pa vselej je preje opravil sv. spoved; tako tenkovesten je bil. Iz pogostega gorečega prejemanega sv. obhajila je br. Krišpin zajemal moč, da je rastel v čednostih, tako, da je vse težave lahko prenašal. Sv. Rešnje Telo je bilo zanj v resnici »kruh močnih«.

Da je vzderževal ogenj božje ljubezni v sebi, je bral vsaki dan kako poglavje iz »Hoje za Kristusom« ali iz kake druge duhovne knjige. V refektoriju je pazljivo poslušal branje iz življenja svetnikov, da jih je znal posnemati. Rad je poslušal božjo besedo in na koncu je rekel: »O kako lepe so večne resnice!« Po neki pridigi o božji velikosti in zmotah sveta je večkrat ponavljal: »To je velika resnica, ki naj bi jo pridigarji vedno povdarjali: Svet ni družega ko nečimernost in goljufija. O kako nespametni smo, da ne ljubimo Boga iz celega serca, iz vseh moči!«

V Orvijeku je ostal br. Krišpin z majhnimi predsledki celih štirideset let.

Pogostno sv. obhajilo.

„Razdelil je, dal ubogim“. Ps. 111,9.

Velik je bil trenutek, ko je naš Gospod Jezus Kristus pri zadnji večerji vzel v svoje presvete roke kruh in za njim kelih z vinom ter oboje spremenil v svoje telo in svojo kri, da bi tako skrit pod tema podobama ostal mej nami do konca sveta. S tem je pokazal, kako vneto je bilo njegovo serce v ljubezni do človeškega rodu. Ali šel je v svoji ljubezni še dalje! Ne samo, da je hotel na čudežen način mej nami ostati, on se nam je zapustil tudi v duhovno hrano. »To delajte v moj spomin« (Luk. 22, 19.), tako je naročil apostolom ter jim s temi besedami dal dvojno nalogo: posvečevati kruh in vino in dajati ga tudi z a v ž i v a t i. Oblast apostolov je prešla na duhovnike, in ti jo zveršujejo pri daritvi sv. maše, ko posvečujejo kruh in vino v telo in kri Kristusovo in zavživajo sami ter tudi drugim zavživati dajejo.

Tukaj pa nastane vprašanje: kolikokrat naj verni pristopajo h mizi Gospodovi? Da enkrat na leto morajo, to je jasno iz 4. cerkvene zapovedi, ki veže vse katoliške kristijane, ki so dovolj razvite pameti. Mnogo kristijanov pa je, ki store več, kakor zahteva zapoved, in to je popolnoma v cerkvenem duhu, zakaj Cerkev mejtem ko nalaga, kar je neobhodno potrebno, z veseljem gleda, kar sveta gorečnost prostovoljno dela. Kaker je Kristus poleg strogih zapovedi dajal tudi evangeliske svete, tako po njegovem zgledu tudi sv. Cerkev daje perve in druge. Tudi glede sv. obhajila ni ostala samo pri strogi zapovedi, dala je in še daje tudi dobre svete. Želja sv. cerkve je, naj bi verni ne samo enkrat v letu, temveč večkrat, da celo vsaki dan pristopali k mizi Gospodovi. To smo v zadnjih letih slišali iz ust našega svetega očeta Pija X., ki so izdali dne 20. decembra 1905 odlok o vsakdanjem sv. obhajilu. Ta odlok je bil, če tudi ne v celoti, pa vendar v svojih glavnih delih že natisnjen v Cvetju,*) zato ga ne kaže še enkrat priobčevati, pač pa hočemo vprašati, zakaj so ga sv. oče prav za prav izdali?

Brez vzroka gotovo ne! Vzroka pa tudi ni tako težko najti. Treba se je le spomniti, ketera vodivna misel prevzema sedanjega papeža, in jasna nam bo ta in še marisketera druga do-

*) XXIII. tečaj, 8. zvezek, stran 232 in sl.

ločba njegova. Njegovo geslo je »Vse prenoviti v Kristusu«. Ali si je pa mogoče misliti, da bi se dalo to prenovljenje kako drugače lažje speljati kaker s pogostnim prejemanjem tistega, v katerem se ima prenovljenje zveršiti? Gotovo ne! Saj govori Kristus sam: »Kedor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem. Kaker je mene poslal živi Oče in jaz živim zavoljo Očeta: tako bo tudi tisti, ki mene vživa, živel zavoljo mene«. Jan. 6, 57. 58. Iz teh besed Gospodovih je očitno, da je po sv. obhajilu, prejetem s pravim duhom, prenovljenje v Kristusu že zveršeno. Od naše strani pa je seveda potrebno, da se to prenovljenje večkrat ponovi, da nas ne premagajo strasti, katerim smo vedno izpostavljeni. Čim bolj pogosto torej prejemo presv. Rešnje Telo, tem bolj smo na varnem, tem manj se nam je treba bati sovražnikov naše duše. To je prav jasno povedano v papeževi določbi sè sledečimi besedami: »Želja Jezusa Kristusa in Cerkve, da bi vsi verni kristijani vsaki dan pristopali k syeti gostiji, pa obstoji zlasti v tem, da bi verni kristijani, po zakramentu z Bogom združeni, iz tega prejeli moč krotiti strast, lahke napake, ki se vsaki dan ponavljajo, zmivati in se večjih grehov, katerim je človeška slabost podveržena, obvarovati.«

V teh besedah sv. Očeta je pa dan odgovor tudi tistim, ki se boje pogosto prejemati sv. obhajilo, ker se imajo za nevredne. Zakaj so nevredni? Kaker mislijo zato, ker čutijo v sebi strasti, ker so podverženi napakam in izpostavljeni celo velikim grehom. Ali pa ne vabijo sv. oče ravno zato h pogostemu sv. obhajilu, da boš vse to od dne do dne lažje premagoval? Oni ne pravijo: ker si slab, zato si nevreden, temuč: ker si slab, zato si potreben; pridi, da postaneš močan. Zahtevajo pa seveda sv. oče to, kar se po vsi pravici mora zahtevati, to, da prihajaj k mizi Gospodovi v stanu posvečujoče milosti božje, to se pravi, brez smertnega greha, in pa s pravim namenom ter pobožnim srcem.

Brez smertnega greha! Kedor ima smertni greh na svoji vesti, tisti še nikaker ne sme vdeležiti svete večerje; zakaj manjka mu svatovsko oblačilo, kar je posvečujoča milost božja, ki gre zè vsakim smertnim grehom v zgubo.

»Vstopil je pa kralj, da bi videl tiste, ki so bili pri mizi, in videl je ondi človeka, ki ni bil oblečen v svatovsko obleko. In rekel mu je: Prijatelj, kako si sem prišel, ki nimaš svatovske

obleke? Ta pa je umolknil. Tedaj je rekel kralj služabnikom: Zvežite njegove roke in noge ter ga verzite v unanjo temo; ondí bo jok in škripanje sè zobmi.« Mat. 22, 11—13.

Nihče naj se torej ne derzne prejeti sv. obhajila brez svatovskega oblačila posvečujoče milosti božje, bodisi da gre samo enkrat v letu, ali pa da pristopa pogosto. Nihče na svetu nima pravice tukaj kaj spreminjati, tudi sv. oče v Rimu ne. Vsak pa ima dolžnost, pred sv. obhajilom se očistiti v zakramentu svete pokore, kjer zadobi odpuščanje. Potem mu je odperta pot k angeljski mizi, odperta ne samo enkrat v letu, temuč vsaki dan, ako je čista njegova duša.

Kaker pa ostro obsojamo tistega, ki bi se derznil v smertnem grehu prejeti sv. Rešnje Telo, tako spodbujamo k zaupanju vse, ki iz neopravičenega strahu, da morda niso prosti smertnega greha, opuščajo sv. obhajilo. Vsi ti naj bi vender pomislili, da smertni greh ni nekaj tako majhinega, da bi ga bilo treba z drobnogledom iskati, temuč, da je nekaj velikega, tako da ga vestnemu človeku ni lahko prezreti. Čemu torej toliko nepotrebnega stikanja za smertnimi grehi, kjer ni nobene prave podlage za to? Čemu se ne zadovoljiti, ako spovednik enkrat pove, da je strah neopravičen; ali mora desetkrat, dvajsetkrat, in še ni dosti?! Take svojeglavne duše trapijo sebe in delajo spovednikom nepotrebne sitnosti in težave.

Zato le pogumno k sv. obhajilu, kjer ni vzroka, ki bi nas po pravici zaderževal. Pogostno sv. obhajilo nam ne bo dalo le moči izogibati se smernih grehov, temuč nas bo varovalo tudi pred malimi in bo bolj in bolj krotilo v nas hudo nagnjenje.

Sv. obhajilo prejemati je pa seveda treba s pravim namenom, torej ne iz navade, kaker sv. oče dobro povdarjajo v svoji določbi. Kedor hodi k sv. obhajilu le iz navade ali zato, da bi ga ljudje hvalili, da bi se pred drugimi kazal in veljal za pobožnega, ali da bi s tem le ljudem vstregel, na Boga pa bi celo nič ne mislil, tak nima pravega namena.

Ali pri besedi »navada« se moramo nekoliko pomuditi, ker bi jo vtegnil eden ali drugi napak umeti. Navada je za nas vse in za vse naše življenje velikega pomena. Kar se navadimo, to derži, to ima obstanek. Navadimo se pa lahko slabega ali dobrega, pravega še lažje ko družega; zato pa govorimo o dobrih in lepíh ter gerdih in slabih navadah. Kedor ima vedno hudiča v ustíh, o tem pravimo, da je vajeu preklinjati. Drugi rad gerdo

govori, tretji popiva: to so same gerde navade. Kedor pa po skerbni vaji doseže terdnost v eni ali drugi čednosti, ta, pravimo, da ima lepe navade. Tako bomo rekli tudi o tistem, ki pogosto hodi h sv. obhajilu, da ima tako navado. To je pa gotovo lepa navada, in mi vsi bi morali skrbeti, da si jo pridobimo, in vendar ne smemo hoditi h sv. obhajilu iz navade. Kako se to vjema?

Kar človek dela iz navade, to se prav rado zgodi, da je opravljeno merzlo, brez serca, brez misli, tja v en dan, brez vsake pobožnosti, česar se nam je seveda skerbno varovati. Navadimo se torej pogosto zavživati presv. Rešnje Telo, ali ne delajmo tega iz navade, temuč iz dobrega namena, da vstremo Bogu, da se z njim v ljubezni vedno tesneje združimo in da se s tem božjim zdravilom zavarujemo proti svojim slabostim in pomanjkljivostim.

Da pa to dosežemo, moramo prejemati sv. Rešnje Telo s p o b o ž n i m s e r c e m. Sv. oče sami pravijo: »Ker pa imajo zakramenti nove zaveze, četudi sami iz sebe dosežejo svoj namen, vendar tem večji uspeh, s čim večjim pripravljenjem se prejemajo, zato je treba skrbeti za dobro pripravo pred sv. obhajilom in zahvalo po sv. obhajilu primerno močem, stanju in poklicu.«

Priprave in zahvale seveda ne bo nihče meril po dolgoti, temuč po iskrenosti in vneti gorečnosti. Kedar primanjkuje časa, tedaj je lahko ena kaker druga kratka, samo da ste drugače dobri. Kristus ne zahteva in ne pričakuje od nas mnogo besed, pač pa mu je ljuba in draga notranja pobožnost, ki se tudi sredi dela in svetnih opravkov lahko obderži.

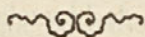
Ni torej posebno težko pogosto hoditi h sv. obhajilu. Smertnega greha se moramo že tako sè vsemi močmi varovati in se ga bomo s pogostim prejetjem sv. Rešnjega Telesa še lažje varovali. Da si, ako je treba, malo v spanju pritergamo, ali da se ne vstrašimo tudi slabe poti ali gerdega vremena in se odpovemo radi svetega obhajila tudi kakemu časnemu dobičku, to vse je prav za prav bore malo v primeri z Njim, ki se nam daje v dušno hrano. »To je kruh, ki je iz nebes prišel: da, ako kedo od njega je, ne umerje.« Jan. 6, 50.

Kaker pa pogostno sv. obhajilo toplo priporočamo, vendar s tem nikaker nočemo koga siliti h temu. Ta sveta vaja mora biti prostovoljna, drugače si ni lahko misliti, da bi se

opravljala s pravim namenom in pobožnim srcem. Saj sveti oče tudi nikogar ne silijo in niso spremenili zapovedi, ki velevala enkrat na leto prejeti sv. Rešnje Telo; pač pa silno žele in vneto priporočajo, da bi se to pogosto godilo, in spodbujajo dušne pastirje, naj gredo vernim v tem oziru na roke.

Kedor je pa tako vezan po svojih dolžnostih in opravkih, da mu ni mogoče pogosto k sv. obhajilu, tak je seveda h temu še najmanje siljen in bi celo grešil, ako bi radi pogostnega sv. obhajila svoje dolžnosti zanemarjal. Ali tudi taki naj ne motijo samih sebe ter naj se skušajo vsaj od časa do časa odtergati od svojih obilnih opravkov, da zavžijejo zaželeni kruh, kruh močnih, v čigar moči nam ne bo težko po tem časnem življenju priti v večno življenje in se tako zveličati.

P. V. K.

Sv. Anton Padovanski,

spoznavavec 1. reda.

Sv. Anton Padovanski je vmerl 13. junija leta 1231. v Padovi na Beneškem, star 36 let. Zaradi neštevilnih čudežev, ki so se godili in se še godijo po njegovi priprošnji, je znan po cellem svetu. Tudi v naših krajih so ga že davno častili in pomoči prosili, in mnogo jih je prejelo od Boga, kar so ga prosili po sv. Antonu. Nenavadno milost je prejela neka Gertruda Strasner na Bizeljskem 14. avgusta leta 1767. P. Maver Fajdiga je sprejel dotično poročilo v svojo zgodovino naše redovne okrajine. Naj stoji tu na slovenski jezik predstavljeno.

Sodnijska preiskava in oziroma spričevalo

čudeža, ki se je zgodil pod bizeljsko graščino na Spodnjem Štajerskem nad neomoženo žensko, ki je bila zadeta od mertvoda. Zadnji dan avgusta leta 1767. so ta čudež preiskavali blagorodni in pravični gospod Jožef Ernest Mandel, oskerbnik graščine bizeljske in Sv. Petra pod Sv. Gorami, gospod Sebastian Polay, blagajnik, P. Frančišek Borgija Defabris, nedeljski pridigar v Klanjcu, gospod Frančišek Košak, grajski kapelan v Bizelju, Anton Najgar, njen oče Jožef Strasner z njeno materjo Katarino. Pod prisego so tole pričali.

Gertruda, zakonska hči Jožefa Strasnerja, bizeljskega sodnika, neomožena, je bila leta 1765 predica pri plemiču Juriju Zmaniloviču na Hervaškem. Devetega marcija imenovanega leta jo je tak mertvoud zadel, da precej ni mogla pol ure govoriti, cela desna stran njenega telesa je bila mervta in neobčutljiva, čeljusti tako zvite, da jih je moral domači hlapec zrvnati. Potem so jo položili na posteljo in na lojternicah pripeljali domov, kjer ni mogla od začetka do konca leve roke in noge premkniti, še manj pa vstati, ker je bila njena leva noga skrivljena, mervta in neobčutljiva, kratko rečeno, njeno celo levo stran je božja moč tako zadela, da so jo morali pri vsaki potrebi vzdigniti in položiti, na noge je pa niso mogli spraviti.

14. avgusta leta 1767. je od vseh domačih zapuščena sama ležala v izbici in mirno spala, kar jo na desni strani telesa zabolj, da se zbudi in vsede, da bi vzela z okna mazilo in ž njim se mazala. Ko se ozre, zagleda na desni v naslonjaču frančiškana, ki je imel v desnici palico, v levici pa knjižico, in je bil srednje velikosti in lepega belega obraza in brez plašča. Začudila se je in zelo vstrašila, ker je mislila, da je prikazen. Bala se je še bolj, ker ni mogla nobenega človeka poklicati in se že dolgo ni bila spovedala. Nato začne stokati in v sercu prositi pomoči sv. Antona Padovanskega, Mater božjo na Svetih Gorah in svojega angelja variha. Zraven nje sedeči frančiškan, najberž sv. Anton Padovanski, pa jo nagovori: »Dekle, ne boj se, nič ti ne bom storil, ne straši se. Prinesel sem ti zdravilo. Tvoje ti nič ne pomaga; jutri boš moje občutila. Pojdi k mašniku, resnično in skesano se spovej, in potem boš popolnoma zdrava.« Kmalu potem o polunoči je slišala v Klanjcu zvoniti in ker se je bila zelo prestrašila, ni celo noč očesa zatisnila. Vedno je mislila, kako zdravilo bi moglo to biti. Okoli dveh je frančiškan, beržko ne sv. Anton Padovanski, izginil; čez pol ure po tej prikazni se je vlegla in čutila, da je stegnila skrivljeno nogo, ketere prej ni mogla premkniti. Zato je mislila zjutraj poskusiti, ako bo mogla vstati. Zlezla je s postelje, zraven pokleknila in molila pet očenašev in pet zdravamarij v čast sv. Antonu Padovanskemu in Materi Božji na Svetih Gorah. Nato je vstala in šla proti vratam, kjer ji nasproti pride njena mati, ki jo vsa začudena ogleda. Reče ji, da hoče na polje iti, kamer je prvič šla po 15. avgustu leta 1767., na praznik Marijinega vnebovzetja, ki je bil sobotni dan, kaker takrat, keder jo je mertvoud zadel.

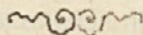
Vesela in polna tolažbe je drugi dan 16. avgusta doma v gospodinjstvu pomagala in se vpisala v bratovščino sv. Antona Padovanskega. Že v bolezni je zdihovala po ti bratovščini in prosila grajskega duhovnika Frančiška Košaka v bizeljski graščini, da naj ji pomaga stopiti v to bratovščino. Jahala je v Klanjec, tam je opravila sv. spoved, kaker ji je svetoval sv. Anton Padovanski v prikazni, in zapisala se v zaželjeno bratovščino. Osmi dan po ozdravljenju je spolnila obljubo, katero je storila v svoji dve leti in sedem mesecev dolgi bolezni, na božjo pot iti na Svete Gore in dati za sveto mašo. Tako se je zahvalila za prejeteto zdravje.

Mi zgorej imenovani in spodaj podpisani spričujemo ob enem, da nismo tega čudeža ne povečali ne zmanjšali, temuč smo kaker je bilo pri sodnijski preiskavi povedano, od besede do besede zapisali in tretjega septembra leta 1767. zjutraj pred duhovniško in svetno gosposko v bizeljski graščini s prisego poterdili in brez dvojbe storili, kar je Gertruda Strasner povedala.

Pisano v bizeljski graščini kaker zgorej.

Slede pečati in podpisati.

P. A. F.

Stvarjenje sveta v luči vere in vede.

Sv. vera nam priča, da je Bog vstvaril nebo in zemljo in vse, kar je. To je ena pglavitnih resnic, ki smo se jih učili že v otročjih letih. Da se svet ni mogel sam narediti, tudi ne po kakem naključju postati, da ga je torej moralo vstvariti vsegamogočno bitje — Bog, smo že obširniše skušali dokazati.

Kako je pa Bog vstvaril svet in vse, kar je, o tem poroča veliki prijatelj božji, Mojzes, v svoji prvi knjigi.

Ali prav to ne vgaja neketerim učenjakom, ker se, kaker pravijo, ne vjema ž njihovim znanstvenim preiskovanjem. Zato se sliši in bere dan današnji kaj pogostoma, da je veda smertni vdarec zadala svetemu pismu, zlasti prvi Mojzesovi knjigi, in dosti jih je, ki lehkomišljeno verjamejo takemu govorjenju in takemu pisanju ter tako zabredejo v dvojbe in celo v nevero.

Morda si tudi ti, dragi bravec, kaj podobnega slišal, ali morda živiš mej ljudmi, ki ti nadlego delajo z ugovori zoper to,

kar poroča sveto pismo o stvarjenju, in sam ne veš, kaj ti je misliti in kako odgovarjati. V naslednjih verstah ti želimo to reč po tem, kar uče stari in novi katoliški bogoslovci in papeška pisma vsaj nekoliko pojasniti.

Pred vsem moramo torej pomisliti, kaj je hotel Bog razodeti izraeljskemu ljudstvu in kaj je namerjal Mojzes sè začetnimi poglavji svoje prve knjige?

Da Bog ni hotel znanstva, zemljepisja, zvezdoslovja itd. učiti, to je očitno samo ob sebi. Kaj takega bi ljudje tedaj ne bili razumeli, tudi potrebovali niso.

Pa Bog je dal svet njim »v preiskovanje«, kaker pravi »pridigar« stare zaveze, kralj Salomon (Eccle. 3, 11); po lastnem prizadevanju so ga imeli sčasoma bolj in bolj spoznati. V resnici so se ljudje v imenovanih znanstvih mnogo tisoč let zelo motili: še le poslednja stoletja je človeštvo prišlo do spoznanja resnice, ki nam kaže stvarnika in njegovo delo neizmerno večje in veličastniše, kaker so si ga mogli misliti v starih časih, vse do Kolumba in Kopernika.

Bog je torej hotel po Mojzesu svojemu izraeljskemu ljudstvu in nadalje vsemu človeštvu, dati nauk, po katerem bi moglo tako živeti, da doseže namen, ki mu ga je postavil. Ta nauk pa je moral biti v tistih časih nekako tak, kaker ga dajejo stariši svojim malim otrokom, v podobah in prilikah; saj je v prilikah in podobah še poldrugih tisoč let pozneje sam Jezus Kristus oznanjeval svoje veselo oznanilo. Kaker v evangeliju, tako torej tudi v Mojzesovi knjigi nikaker ni vse po besedi umeti; in stari cerkveni očetje so res mariskaj, ali celo mnogo tudi o nji razlagali v prenesenem pomenu.

Glavne resnice, ki jih je hotel Mojzes v prvih poglavjih te knjige dopovedati svojemu ljudstvu, so pač te: Bog je vstvaril vse, kar je. Najimenitniša stvar božja na zemlji je človek. Možu je dal Bog ženo ko tovarišico in tako vstanovil zakonski stan. Po prvem grehu je prišlo vse hudo nad človeški rod. Človek je bil obsojen s trudnim delom si pridobivati, kar mu je bilo treba za hrano in oblačilo. Šest dni na teden ima delati, sedmi dan naj počiva; ta dan je Bogu posvečen.

Ali ne le kazni, tudi odrešenje se človeštvu napoveduje. »Sovraštvo bom naredil«, je rekel Bog kači, »mej teboj in mej ženo, in mej tvojim zarodom in njenim zarodom; ona ti bo glavo sterla in ti boš nje peto zalezovala«. — Te imenitne besede so

katoliški cerkvi »pervoevangelij«, to je, napoved brezmadežne device, ki bo peklenški kači glavo sterla, in napoved njenega sinu, odrešenika sveta, Jezusa Kristusa.

Ali zakaj je napovedana tako važna resnica le v podobi, ki je v starem zakonu skoraj da najmodrejši niso mogli umeti drugači, kaker v besednem pomenu, ki si jo neverni tudi zdaj le tako razlagajo, češ, da je nekaka stara ljudska pripovedka?

Na to vprašanje se da odgovoriti s podobnim vprašanjem: »Zakaj je pa Kristus tako pogostoma govoril ljudstvu v prilikah in mu nikaker ni vsake prilike razložil?« Učenci so bili nekedaj radovedni na to; vprašali so ga: »Zakaj jim govoriš v prilikah?« In Jezus je odgovoril: »Zato jim govorim v prilikah, ker gledajo in ne vidijo in poslušajo in ne slišijo, niti ne razumejo. In dopolnjuje se nad njimi prerokovanje Izaijevo, ki pravi: »Sê sluhom boste slišali in ne boste umeli in gledajoč boste gledali in ne boste videli. Odebelelo je namreč serce tega ljudstva in z ušesi so težko slišali in svoje oči so zatisnili, da kedaj ne spre-gledajo z očmi in z ušesi ne zaslišijo in v serci ne razumejo in, se spreobernejo in jih ozdravim.« (Mat. 13, 13—15).

In kar velja o judovskem ljudstvu v starem zakonu in ob Kristusovem času, to velja tudi o nevernikih naših dni, prav posebno o mnogih današnjih učenjakih, ki ne verujejo, ker nočejo verovati. »Bog se vpira prevzetnim; ponižnim pa daje milost« (1. Pet. 5, 5). In Jezus je hvalil nebeškega očeta, da je njegove zveličanske nauke »skril modrim in razumnim, in jih razodel malim« (Mat. 11, 25).

Zato pa vender nikaker ne smemo zametati ali prezirati, kar je v novejših časih znanstvo dognalo o postanku sveta in kakovosti stvarjenja; saj imamo tudi v tem le razodetje mogočnosti in modrosti božje, in ti, ki so človeštvo pripeljali do takega spoznanja, so seveda tudi le od Boga prejeli k temu potrebni razum.

Sicer pa nam poglobitnih izmej teh resnic ni treba še le učiti ali zagovarjati. Dandanašnji vedo že otroci, ki so še le komaj nekoliko k pameti prišli, da je naša zemlja velika kroglja, ki se v 24 urah zasučé okoli svoje osi in ima dan na tisti strani, ki je proti soncu obrnjena, in noč na nasprotni, ki je obrnjena od sonca. Če pravimo torej, da sonce vshaja ali zahaja, govorimo tako, kaker vidimo, ne pa kaker se to v resnici godi. Da tudi sv. pismo govori o sončnem vshodu in zahodu, kedo bi se čudil? Ke

bi govorilo o zemeljskem obračanju proti soncu in od sonca, bi ga ljudje ne bili razumeli.

Čudno pa bi se vtegnilo zdeti tudi priprostemu človeku, ko bere v 1. poglavju 1. Mojzesove knjige, da je Bog še le četerti dan vstvaril sonce, mesec in zvezde. Saj ni moglo biti dne na zemlji, dokler ni bilo sonca. In kako bi bila brez sonca mogla rasti »trava, ki zeleni in dela seme, in rodovitno drevje, ki rodi sad po svojem plemenu«, kar je po Mojzesovem poročilu Bog vstvaril že tretji dan? Vse to kaže, kaker bi »dan« tu ne pomenil sedaj na zemlji navadni natorni dan, čas od polnoči do polnoči ali od enega večera do družega, 24 ur. In če sodijo učenjaki, da je bilo treba, ne šest dni, temveč na tisoče in tisoče, morda na milijene let preden je bila naša zemlja taka, da so mogli na nji ljudje prebivati, smemo tem učenjakom verjeti, koliker nas prepričajo njih dokazi, ne da bi se pregrešili zoper sv. pismo, ker Mojzes očitno ni imel namena razlagati natorno zgodovino. Že sv. Avguštín podobno uči: »Karkoli bodo modri tega sveta o natornih rečeh mogli dokazati z resničnimi dokazi, pokazimo, da ni nasprotno našini svetim knjigam.«¹⁾

Na drugem mestu, ki ga hvali sv. Tomaž, priporoča sv. Avguštín dve reči. »Perva je, da se ima terdno deržati resničnost sv. pisma. Druga, ker se more sv. pismo na razne načine razlagati, da naj se nobeni razlagi tako odločno ne vdajemo, da, ke bi se pokazalo, da je napačna, bi se vender kedo prederznil terditi, da je tak pomen sv. pisma, ker bi tako sv. pismo prišlo nevernim v zasmeh in bi se jim pot do vere zaperl.«

Posebno znamenito je glede zgodovine, kar piše pervak mei razlagavci sv. pisma, sv. Hjeronim, v razlagi proroka Jeremije (28, 10): »V sv. pismu, pravi, je povedano mnogo reči po misli časa, ko so se godile, ne po resnici reči samih.« In v razlagi sv. Matevža je dostavil: »Navada svetih knjig je, da zgodovinar takò pripoveduje misli množice, kaker so jih tisti čas vsi verjeli.«

Tako uči tudi sv. Tomaž: »Ne zametati, kaker božji besedi nasprotno, tega, kar opazovavci nature enoglasno terdijo.« In ko govori o firmamentu ali nebesni terdini, ki jo predstavlja sv. pismo ko resničen terden obok, pravi: »Mojzes je govoril surovemu ljudstvu ter se je ponižal do njih slabosti in jim popisoval

1) De Genesi od litteram l. l. c. 21. n. 41.

le to, kar se čutu očitno razodeva.« (S. Th. 1 a, 9. 68, a. 3.) Še drugje pa piše: »Meni se zdi najvarniše, tega, v čemer se učeni vjemajo, in se naši veri ne vpira, ne sprejemati sicer kaker verske resnice, pa tudi ne zametati kaker veri nasprotno, da se tako modrim tega sveta ne da priložnost zaničevati nauk svete vere« (S. Th. Opuscul. X).

Te besede gotovo prav posebno veljajo o tistem nauku o postanku sveta in naše zemlje, ki se imenuje po nemškem modroslovcu Imanuelu Kantu (1724—1804) in francoskem zvezdoslovcu in matematiku Petru Simonu Laplasu 1749—1827): Kant-Laplasova teorija. Po tem nauku je bilo sonce in vse, kar se okoli njega suče, nekedaj nekaka megla v podobi neizmerne krogelje, ki se je vertela okoli svoje osi. Vsled tega vertenja so sčasoma odleteli neketeri večji in manjši kosovi, ki so se okrožili v samostojne krogelje, ki so se sukale nadalje okoli velike srednje in ob enem vsaka okoli svoje osi. Iz ene teh žarečih krogelj je, ko se je ohladila, skerčila in sterdila, nastala zemlja, iz drugih drugi tako imenovani planeti (zvezde premičnice). Velika srednja krogelja pa je ostala žareča vse do zdaj; to je naše sonce. Podobna, tolika ali še večja sonca so tudi zvezde nepremičnice, ki jih je v neizmernem prostoru neba na milijone in mirijade, in tudi one imajo svoje planete, ki se sučejo okoli njih. To je z malo besedami povedano Kant-Laplasova teorija, ki je dandanašnji blizu splošno sprejeta.

Po pravici je sme vesel biti tudi katoliški kristijan; vsaj nekoliko si more po nji predstavljati neskončno velikost, močnost in dobroto ljubega Boga, ki je vse to vstvaril, ne le naše sonce in njega planete in njih spremjevalcemesece, temveč tudi še drugih sonc in njih planetov brez števila. In na teh planetih je življenje, in ne le rastlinsko ali živaljsko, tudi človeško ali sploh pametnih bitji, ki morejo, koliker je stvarjemogoče svojega stvarnika spoznati in ljubiti.*)

Vse to neizmerno stvarjenje bi bil Bog seveda lahko vstvaril v enem samem trenutku, samo da je hotel.

Ali on je večni, njemu se nikamer ne mudi. Sicer je tudi res vstvaril vse sè svojo voljo, ki je večna in nespremenljiva, ali vsaka posamezna stvar nastopi v času, ki ji ga je Bog določil,

*) Schill, Was ist Wahrheit? Brixen 1910, str. 296 id. Knjiga ima cerkveno dovoljenje.

in se razvija po zakonih, ki jih ji je Bog predpisal. To so natorni zakoni, ki so vsi vedno trajna božja volja.

Koliko časa je pa Bog odločil raznim svojim stvarjem na zemlji, to človek v svojem življenju sam vedno lahko opazuje. Majhine rastline imajo kratko življenje. V malo mesecih jim kali seme, rastejo, cveto, rode svoj sad in poginejo. Velika drevesa rastejo po sto in sto let. Podobno živali. Vzemimo male metuljčke. Njih jajčca so se ohranila čez zimo; spomlad izlezejo iz njih mlade gosenice; kaj tje nov se pasejo in rastejo; potem se zapredejo, počivajo nekaj dni; kmalu izlezejo metulji, poskerbe za prihodnji zarod in poginejo. Velike živali pa živijo dolgo; človek tudi še dandanašnji včasih do sto let in čez.

Po tem moremo sklepati na starost, ki jo morajo doseči tako velikanske stvari božje, kaker je naša zemlja in kaker so druga še veliko večja nebesna telesa. Da zlasti naša zemlja ni bila od začetka taka, kakeršna je dandanašnji, tega imamo v njeni skorji sami mnoge terdne in očitne odkaze. To je pred vsem premog, ki se koplje dandanašnji po nepreštetih rudnikih in žge po blizu vseh železnicah in fabrikah. Kaj je premog? Okamenele rastline, ki so rastle na zemlji, preden je človek živel na nji; celi velikanski gozdi v ogel spremenjeni.

Ali ne le čudne rastline so rastle nekedaj na zemlji, kakeršnih zdaj ni nikjer več najti, tudi živali so živele, kakeršne več ne žive, kar je nastopil človeški rod. Mej njimi so bile neketere čveteronogate tako velikanske, kaker so dandanašnji komaj največji morski somi. Njih kosti se izkopavajo v raznih krajih, zlasti v Ameriki in Afriki. Očitno je, da so morale tako posamezne take stvari dolgo živeti, kaker da je preteklo dosti časa, preden je njih zarod popolnoma zginil sè zemlje. V enem dnevu si ni mogoče misliti, da bi se bilo vse to zgodilo. Učenjaki zahtevajo za to ne na tisoče, temveč na milijone let.

In nasprotniki katoliške cerkve se veselijo, da je znanstvo, kaker pravijo, overglo sv. pismo, ki uči, da je Bog vstvaril svet v šestih dneh, in od tedaj do Kristusa da ni več ko 4000 let; po nauku naše vere bi torej svet stal še ne prav 6000 let!

Kaj naj odgovori na to katoliški kristijan?

Najprej, da katoliška cerkev tem letom ni določila nobene števila. Tudi sv. pismo nikjer ne pravi, koliko jih je bilo od stvarjenja sveta do rojstva Kristusovega. To jutro pred božičem se poje po škofijskih, kapiteljskih in samostanskih cerkvah

iz rimskega martirologija, da jih je bilo 5199. Tako so sešteli namreč neki razlagavci po gerški prestavi starega zakona. Po latinski prestavi so jih našteli drugi 4004; zato se bere semtertja okroglo število 4000 in tako navadno uči. V katehizmu predpisanem po sedanjem papežu za Rim in druge italijanske škofije pa tega števila po pravici ni, ker to ni verska resnica. Brez greha sme vsakedo misliti, da je bilo od stvarjenja sveta, ali tudi od prvega človeka do Kristusa več ko 4 ali 5 tisoč let. — Težje je vprašanje o šestih dneh, v katerih bi bil po Mojzesovem poročilu Bog svet vstvaril. Katoliška cerkev do zdaj ni vkazala, kako se ima to poročilo razlagati in kakšne si imamo misliti te dni. V 2. polovici preteklega stoletja so skušali učeni bogoslovci spričati, da je Mojzes popolnoma v soglasju sè znanstvom, samo da se vzame hebrejska beseda »j ô m«, ki pomeni naše »d a n«, v širjem pomenu za celo dolgo dobo, ki more obsegati tisoče ali milijone let. V šestih takih dobah bi bil svet vstvarjen. Ali znanstvo nič ne ve o šestih dobah in zlasti nika-ker ne more priznavati, da bi bil Bog v prvi taki dobi vstvaril nebo in zemljo, sonce in mesec in zvezde pa še le v četrti. Ravno tako je, vgovarjajo, nemogoče misliti, da bi bil Bog vse rastlinstvo vstvaril v tretji dobi, vse živali, ki žive v vodi in v zraku v peti dobi, vse, ki žive na zemlji, in človeka pa v šesti. — Ne le, da brez sončne svetlobe in gorkote ni lahko pri-znovati rasti na zemlji, tudi ne vemo čemu bi kaj rastlo, dokler ni živali, da bi se pasle, niti človeka, da bi jedel sad. Nič ne pomaga torej besedi »j ô m« dajati pomen »d o b a«; zato so učenci bogoslovci to razlago dandanašnji skoraj sploh popustili.

V novejšem času se nagibljejo mnogi k tej misli, da je hotel Mojzes sè svojim pripovedovanjem učiti Izraeljce, da imajo šest dni na teden delati in sedmi dan počivati, in posvečevati ta dan; zato je pisal, da je tudi Bog šest dni delal in sedmi dan počival. Ali če Bog ne potrebuje počitka, ker ga delo nič ne vtrudi, in če v resnici ni le šest dni delal, temuč zmirom dela: Jezus je sam rekel svojim učencem: »Moj Oče do zdaj dela in jaz delam« (Jan. 5, 17); kako je mogel Mojzes tako pisati, da doseže svoj namen? Tudi ta razlaga torej ni brez težave.

Poskusimo še eno, ki je menda najnovejša in najpriprostejša. Videli smo že, da se derži Mojzes in sv. pismo sploh navadnega govorjenja tudi tam, kjer se opira le na videz in je resnica drugačna, kakor je videti. Pravi, da sonce vshaja in zahaja,

dasiravno se le zemlja tako suče. Zajca šteje mej predvekavce, dasiravno je glodavec, ne predvekavec, le merda, kaker bi predvekal. Kaker se je torej v teh rečeh sveti pisavec deržal navadnega ljudskega mnenja, tako se je mogel tudi v tej, ki tu o nji govorimo. Mej izraelskim ljudstvom so bile, kaker pri vseh starih narodih, povesti ali celo pesmi o postanku sveta. Ljudje so bili na to povsod kaj radovedni. K Izraelcem so se mogle razširiti te povesti od sosednih narodov, zlasti iz Kalideje, od koder je bila Abrahamova družina. Ko je hotel Mojzes popisati zgodbe izraelskega ljudstva, je torej po navdihnjenju Sv. Duha začel s tako povestjo o stvarjenju, kaker je bila znana tedaj mej njegovim pobožnim, pa preprostim narodom. Pisati je moral tako, kaker so ga mogli ljudje razumeti. Mi bi to dandanašnji po Kantovi in Laplasovi teoriji drugači povedali; ali tudi mi ne smemo misliti, da bi naša povest obsegala vso in popolno resnico. Saj celo sv. Pavel priznava, da »le nekoliko spoznamo in le nekoliko prerokujemo«; da »vidimo zdaj skozi ogledalo v zastavici«; še le ko bo prišlo, kar je popolno, takrat bomo videli od obličja v obličje« (1. Kor. 13, 9—12).

Če si torej tako razlagamo Mojzesovo popisovanje, ali ne zgine berž vsaka težava in vsako nasprotje mej znanstvom in sv. pismom? In da je to razlaganje popolnoma dosledno in čisto natorno, to je očitno samo ob sebi. Vprašanje je le, ali je tudi po misli katoliške cerkve? ali se vjema zlasti z enciklikama Leona XIII. »Providentissimus Deus« in Pija X. »Pascendi«? Na to vprašanje, smemo reči veselo, da!

Leon XIII. priznava sè sv. Avguštinom in sv. Tomažem, da so sveti pisavci o natornih rečeh govorili po videzu in po navadi svojega časa. O začetku natornih reči, seveda niso mogli govoriti po videzu, pač pa, kaker se je o njihovem času navadno o njih govorilo. Kaker je Bog v enem primeru pustil ljudem njih misli, tako v drugem, ker ne v enem ne v drugem še niso bili zmožni izvedeti resnico, in jim k zveličanju tudi ni bila potrebna.

Pij X. se dotika mimogrede mnenja tistih mej katoliškimi razlagavci sv. pisma, ki pripuščajo neoznačene navode (citate) iz drugih spisov, in loči to mnenje skerbno od modernizma, ki ga obsoja. Če se pa tako mnenje more pripustiti glede zgodovinskih navodov in zmota v njih ni na škodo veljavi sv. pisma, se sme terditi to s tolikanj večo pravico v navodih iz tedanjih znanstvenih nazorov, torej tudi tedanjem mnenju o stvarjenju.

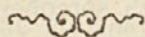
Naša razlaga se po tem takem dobro vjema z določbami poslednjih dveh papežev.

Pa, da ne bo kedo mislil, da mi tu res nekaj svojega učimo, bodi povedano naravnost, da ta razlaga ni naša, temveč učena ga bogoslovca predstojnika semenišča katoliške vstanove v Parizu, J. Guiberta, objavljena v njegovi cerkveno poterjeni knjigi »Les Croyances Religieuses et les Sciences de la Nature. Paris 1909.«

Razen te smo se deržali tudi naslednjih dveh knjig:

Braun S. J., Uiber Kosmogonie vom Standpunkt christlicher Wissenschaft. Münster 1895.

Dr. Schöpfer, Bibel und Wissenschaft. Brixen 1896.

S kitajskega misijona.

Pismo p. Petra Baptista Turka.

(Dalje.)

Kakor so glede volitev pogani nagajali in nasprotovali našim vernikom v tem misijonskem okrožju, tako so delali tudi po raznih drugih misijonskih okrajih, ter jim razun tega še druge krivice pridodajali. Pri opazovanju tega sovražnega poganstva obnašanja smo nekako s strahom zerli v prihodnost premišljajoči: ako pogani že v mirnem času tako hudo prezirajo in sovražijo naše kristijane in naše misijone, kaj bo še le ob času prevrata. O priliki naših posvetovanj smo se misijonarji že prej glede tega večkrat razgovarjali, kako se nam bo treba vesti, kadar se vname te ali one verste revolucija, posebno še zadnji čas. Kristijanoin smo vestnejše prigovarjali, naj se nasproti poganom mirnejše zaderže in več molijo, da dobri Bog odverne od nas pretečo nesrečo.

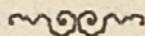
Jaz sem za časa rajževe žetve bival na postaji Šja-pa-ho ter ondi nadzoroval šolo, deško in dekliško. Na vigilijo sv. o. Frančiška sem šel v Hvan-sè-kan, da ondi veselo pozdravim novodošlega nadmisijonarja P. Jordana Casagrande, našega čverstega in delavnega tirolca tridentinca. Prišel je tja ravno tiste dni, odločen za misijonsko nadzorstvo nad celim obširnimi okrožjem U-čan-fu ter da ob enem oskerbuje ondotni šolski zavod sester kanosijank, kjer so se tri sestre že trajno nastanile z

namenom, da takoj odpro ženski katehumenat, kakor hitro bo vse pripravljeno. Kristijani te vshodne strani so prihoda uzorno delavnih sester kanosijank zelo veseli, predvsem zlasti še ženske. Tako so me žene in dekleta moje ženske šole v Šja-pa-ho same prosile, da bi za praznik sv. Frančiška smele v Hvan-sè-kan poklonit se dobrodošlim svojim duhovnim materam ter jim sebe in druge žene okraja Či-švej priporočiti za možni vsprejem v zavod itd. To je bilo iz mojega okraja Či-švej prvo romanje kristijank v Hvan-sè-kan h cerkvi in zavodu sv. Jožefa. Mene je to še posebno razveselilo, ker so se prostovoljno brez prigo-varjanja odločile za tisto pot. Menda ne bo odveč, če tukaj omenim še eno stvar, o kateri menim, da jo je sv. božja previd-dopustila v veliko korist za spreobrnjenje žensk občine Šja-pa-ho. Tam do lani nisem mogel nobene ženske privabiti k sv. maši ali k sv. nauku. Zopet in zopet sem glede tega opravilapro-sil kerščené može in dečke naj pomagajo prigovarjati vsak v svoji družini. Pa vedno so mi odgovarjali: Za zdaj še ne gre, po-lagoma. Tako je prišlo do dne blagoslovljenja cerkev v Hvan-se-kan, katero se je, kakor sem že omenil, veršilo lani tretjo nedeljo po veliki noči. K tej slovesnosti so se pripeljale tudi se-stre kanosijanke, s posebnim malim parnikom, s katerim so se drugi dan zopet nazaj vernile. Pa ko so pripluli do terga Šja-pa-ho, je začela nevihta potegovati in gugati mali parnik. Take vožnje ne vajene sestre si niso upale naprej. Vele torej zavoziti v пристanišče Šja-pa-ho. Njim je bil kraj nepoznan, tudi jim ni bilo znano, če je tukaj kaka misijonska postaja. Ko se pripeljejo h obrežju in zvedo, da imamo ondi — tedaj še — najeto misijon-sko hišo z misijonsko šolo, so se odločile, da gredo pogledat. V naglici zvedo o prihodu sester vsi bližnji kristijani, ki s ka-tehisti vred takoj prihite h došlemu parniku ter povabijo te častitljive misijonarke na misijonsko postajo. Hitro oskerbe vo-jaško varstvo ter jih med pokanjem in bombardiranjem v veliki trumi spremljajo v terg. Tudi poganov se je pridervila cela vol-ska gledat te pogumne naše misijonske delavke. Niso si mogli misliti, po kaj te čudne evropejke prihajajo v njihov terg. One pa jo sredi goste trume mahajo naravnost v najeto misijon-sko hišo. Tu naznanijo kristijanom, da se žele pomeniti s žen-skami in dekličmi spreobrnjenih družin. In hvala Bogu, njim ni bilo treba čakati dolgo časa: Vse polno žensk se je krog njih nadrenjalo in takoj začnejo s podukom in razlago o večnem

Bogu, o neumerjoči duši, o nebesih, o peklu itd. Po poduku so odšle še v posamezne hiše spreobrnjenih družin, da bi mogle še tam pridobiti kako boječo žensko s prijaznim pogovorom. Tako so tekale sem in tja obiskovaje družine spreobrnjenecv do večera; tedaj se zopet vernejo nazaj na parnik pa ne spremnjane samo od moških ampak od trume žensk naših vernikov. Kristijani slednjič njim v zahvalo na parnik prinesejo darila: kakoši in sladkarije. Tako se je veršil prvi od Boga poskerbljen misijon za žensko ljudstvo v tergu Šja-pa-ho. Mene ni bilo na postaji, pa ta novica me je silno zveselila. Bogu in sestram v zahvalo, Vam v duhovno veselje in pa v trajen spomin na oni važni misijonski dogodek naj ostanejo te verstice tu zabeležene.

Po slovesno obhajanjem prazniku sv. Frančiška sem nadaljeval svojo pot na misijonsko postajo Či-švej in takoj po par dneh sem se odpravil na postajo Nien-cè-ngan. Že od meseca marca me ni bilo na to postajo. Zato sem pohitel tja, da tam začnem s jesenskimi misijoni, obenem pa tudi doveršim začeto potrebno popraviljanje ondotne revne — iz suhega blata zidane — misijonske postaje. Zdaj sem bil za prenovljenje one razpadajoče misijonske postaje bolj razpoložen, ker se je hvala Bogu zadnji čas tudi ondotna terhlena skupina starih vernikov začela nekoliko bolje gibati in se spominjati svojih verskih dolžnosti. — Pa ko sem bil tu ravno sredi dela, tedaj pride tja dne 13. okt. (toraj par dni pozneje ko k vam v Europo) negotov glas, da se je v našem glavnem mestu U-čan-fu vnela revolucija. Takoj drugi in tretji dan za tem pa je govorjenje o nastali revoluciji hudo zašumelo. Te dni so se namreč iz glavnega mesta že vernili razni študentje in drugi domačini z različnimi poročili. Iz teh je bilo précej jasno, da sta se nespravljliva politična petelina dveh narodnostnih strank tega ogromnega cesarstva, namreč strank »hancev« in »mancev«, spopadla in da je s tem za to cesarstvo nastopil boječe pričakovani čas političnega viharja. Nihče izmed nas si ni domneval, da se bosta ta dva močna petelina kavsnila ravno v naši misijonski sredini v pokrajini Hu-pé. Zakaj sta se udarila? Znano vam je, cenjeni bravci, da to veliko cesarstvo obstoji iz dveh velikih narodov namreč pravih kitajcev in tartarskih mongolcev, ali kakor se tukaj zovejo hancev in mancev: kitajsko: »han-řen« hua-řen in »man-řen« či-řen.

(Konec prih.)

Razlaganje vodila svetovnega tretjega reda sv. Frančiška.

II. Poglavlje.

Kako naj živijo.

Drugo poglavje predpisuje, kako naj udje tretjega reda meš svetom živijo, da se bodo zveličali. Najprej našteva, česa naj se ogibljejo, namreč ničemerne in potratne obleke, plesov, pohujšljivih iger, poedin in slabih knjig in časopisov; potem jim nalaga, da naj bodo zmerni v jedi in pijači, da naj molijo pred jedjo in po jedi, da naj se postijo pred praznikom sv. očeta Frančiška in 7. decembra, da naj vsak mesec opravijo spoved in prejmejo sv. obhajilo, da naj vsak dan opravljajo redovno molitev, da naj naredo oporoko, da naj dajejo drugim lep zgled in skregane mirijo; da naj vsak večer izprašajo svojo vest, da naj bodo vsak dan pri sveti maši in pri mesečnih shodih; da naj dajejo miloščinjo, bolnike obiskujejo in za mertve ude molijo.

I. Česa naj se varujejo.

B e s e d e § 1. Udje tretjega reda naj se zderžujejo predragega lišpanja, v vsi svoji noši in obleki pa naj se deržijo tiste srednje poti, ki se slehernemu spodobi.

V p r a š a n j e. Kaj prepoveduje vodilo s temi besedami?

O d g o v o r. Prepoveduje 1. potratno, razkošno hišno opravo, 2. ničemerno, gizdavo, in nespodobno obleko in 3. predrago lišpanje, ker bi s tem udje tretjega reda denar zapravljali, ničemernost in željo drugim dopasti gojili.

V p r a š a n j e. Kaj predpisuje vodilo s temi besedami: »Naj se v vsi svoji noši in obleki deržijo tiste srednje poti, ki se slehernemu spodobi.«

O d g o v o r. Predpisuje, 1. da naj se udje v noši in hišni opravi deržijo tega, kar se slehernemu spodobi. Delavec naj se nosi kaker delavec; dekla kaker dekla, ne pa kaker bogata gospodična; kmet naj bo napravljen kaker kmet, tudi ako je premožniši kaker marisketeri gospod i. t. d.

2. Tretjeredniki in tretjerednice naj bodo spodobno oblečene, nigdar pa ne vmazane ali raztergane, tudi ako so siromašne,

ker vmazano ali raztergano obleko imeti ni čednost, temuč gerda nemarnost.

Ta predpis glede obleke in hišne oprave je zelo važen v današnjih dneh, ko skušajo zlasti ženske ena drugo prekositi v obleki in v najnovejši noši in za malovredno opravo veliko trošijo in zapravljajo. Srečna družina in hiša, ki se ravna po tem zlatem nauku!

O zabavah.

Besede § 2. Skerbno naj se ogibajo plesov, nespodobnih gledaliških iger (predstav) in poedin.

Vprašanje. Kaj prepoveduje vodilo s temi besedami?

Odgovor. Prepoveduje trojno posvetno razveseljevanje: ples, predstave in pojedine.

Vprašanje. Ali je vsaki ples prepovedan?

Odgovor. Vodilo ne dela izjeme mej plesi in splošno vse prepoveduje; zgodi se pa lahko, da mora gospa svojega moža ali svojo hčer spremljati na ples, ali da je tretjerednik, tretjerednica povabljen na ženitnino kakega sorodnika, kjer sami sorodniki nekoliko zaplešejo; v takem slučaju naj prosi ud tretjega reda voditelja dovoljenja.

Vprašanje. Ketere gledališke igre in predstave so prepovedane?

Odgovor. Vodilo prepoveduje igre in predstave take 1. ki se norčujejo ali zasramujejo sveto vero, sveto cerkev, svete sakramente, službo božjo, duhovniški ali redovniški stan; 2. ki so pohujšljive. Pobožnih, spodobnih in poučljivih predstav cerkvenih društev vodilo ne prepoveduje.

Vprašanje. Ketere pojedine in kako popivanje prepoveduje vodilo?

Odgovor. Vodilo prepoveduje samo take pojedine, na ketere se znanci zbirajo za kratek čas, čez mero jedo in pijejo. Vodilo pa nikaker ne prepoveduje, ako društvo, romarji, izletniki, zborovavci i. t. d. naroče skupen obed ali večerjo, samo da so zmerni v jedi in pijači.

Vprašanje. Zakaj vodilo prepoveduje to trojno razveseljevanje: ples, slabe predstave in nezmerne pojedine?

Odgovor. Zato 1. ker tako razveseljevanje ne koristi, temuč škodi duši in telesu; 2. ker gasi pobožnost, molitev in zbranost ter zadržuje prejemanje svetih sakramentov. 3. ker po-

hujšuje in napeljuje v greh nezmernosti, nečistosti, zapravljanja. S takim razveseljevanjem ljudje kvarijo svoje zdravje in krajšajo svoje življenje.

Blager družini in vasi, kjer se ravna po tem predpisu!

II. Kaj naj delajo.

O hrani.

Besede § 3. Jed in pijačo naj zmerno uživajo in naj ne opuste pobožno moliti pred jedjo in po jedi.

Vprašanje. Kaj pomenijo besede: Naj zmerno uživajo jed in pijačo?

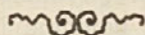
Odgovor. S temi besedami nalaga vodilo, da naj udje tretjega reda povžijejo hrano sè zmernostjo in molitvijo.

Vprašanje. V čem obstoji zmernost v jedi in pijači?

Odgovor. Čednost zmernosti nagiba človeka, da vsake ne samo izbrane, temuč tudi vsakdanje hrane le toliko zavživa, koliker potrebuje za svoje telo, da more še dalje živeti, dolžnosti svojega stanu spolnjevati in Boga častiti. Gerlo, čutnost pa človeka napeljuje, da naj uživa toliko in tako hrano, ki vgaja gerlu, tudi, ke bi škodovala duši ali telesu.

Vprašanje. Zakaj priporoča vodilo molitev pred in po jedi?

Odgovor. Zato, 1. ker je Jezus sam molil; 2. ker so apostoli in svetniki to molitev priporočevali. Sv. Efrem pravi: »Ke bi tudi dvakrat obedoval, vendar nigdar ne uživaj hrane brez molitve« (Adhort. 1. Tom. 2.); 3. prosiš Boga, da naj ti hrano blagoslovi in naj te varuje nezmernosti in požrešnosti.

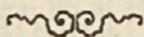
Organizacija svetovnega III. reda sv. Frančiška in evharistični shod na Dunaju.

Na željo, izraženo v zadnjem zvezku, da bi se svetovni tretji red ko tak pokazal na evharističnem shodu na Dunaju, smo prejeli jako hvale vreden dopis svetovnega tretjerednika na Kranjskem, ki ga tu po večem priobčimo. Dopisnika za zdaj ne imenujemo, ker ne vemo, ali bi mu bilo ljubo ali ne. Piše pa tako:

»Preponižno pozdravljam namero izraženo v »Cvetju«, da bi se tudi svetovni tretjeredniki ko taki vdeležili evharističnega shoda na Dunaju. Naj bi se torej sestavil v ta namen pripravljavni odbor v tretjeredni moški skupščini; zakaj mnogo je takega, kar bi se pri tem shodu lahko sprožilo. Na primer: Kako dobro in koristno bi bilo, ako bi tretjeredniki vstanavljali svoje hranilnice in posojilnice, iz katerih prebitkov bi se lahko podpirale razne koristne naprave. Potrebujemo tudi svoje vzgojevališče mladine, sirotišnice itd. Jako dobro bi bilo, ako bi ravno III. red začel po svojem duhu poslovati, zakaj težavno je dandanašnji za tretjerednike v takih rečeh s posvetnjaki se boriti. Pa tudi čemu podpirati druge zavode, ko moremo imeti svoje. Take in podobne reči bi se lahko sprožile pri evharističnem shodu, ako se ga vdeleži mnogo tretjerednikov iz cele Avstrije. Najlažje bi se spoznali, ako bi imeli svojo tretjeredniško obleko. Od kod bi se mogla naročiti in koliko bi za vsakega stala?« . . .

Na to bi bilo opomniti po naši misli naslednje:

Vdeležba bi bila svetovati le izobraženim tretjerednikom, ki umejo in govorijo nemški. Ako ni še prepozno, bi se mogel sestaviti pripravljavni odbor za naše slovenske tretjerednike v ljubljanski moški skupščini. Dogovoriti pabi se bilo treba s predstojnikom dunajske skupščine in od tam bi se moralo razposlati vabilo ali naznanilo na skupščine, ki so po drugih avstrijskih mestih. Tam bi se tudi moralo določiti, o čem bi se imelo obravnavati pa sestanku III. reda ob tej priložnosti. V redovni obleki bi mogli nastopiti svetovni tretjeredniki pač le v cerkvi in pri procesiji; sicer bi se lahko spoznali po svetinjah ali znamenjih, ki so vpeljana v ljubljanski in mariborski skupščini in gotovo že tudi kje drugod. Redovno obleko enake oblike in barve in vender vsakemu posebej vmerjeno bo menda težko dobiti. Sicer je vse odvisno od dunajskega vodstva.

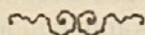
Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje III. reda skupščine ljubljanske: Simon Pogačar c. in kr. vojaški oskerbnik v p., Marijeta Zalar, Ivana Srebot; kamniške: Frančiška (Konštancija) Rojc v Kamniku, Marija (Elizabeta) Kne v

Veléselu, Katarina (Marija) Rems v Cerkljah; goriške: Neža (Elizabeta) Kenda iz Ponikve; kobiljeglavske: Ana (Marija) Ostrovška iz Koblje glave; komendske: Marijana (Uršula) Juhant, Marija (Frančiška) Pibernik, Marija (Ana) Juhant.

Dalje se priporoča tretjerednik Franc Kolar v Lazih št. 24. p. Planina pri Rakeku na Kranjskem, ki nam tako piše: »Strašno terpim na obupnosti in otožnosti. Bojim se, da se mi um zmeša. Spomin mi peša. Ves se tresem, ne enega trenutka nimam miru vsled razburjenih živcev, tega bo kmalu dve leti. Silno se bojim, da ne bo nikoli boljše, ker sem tudi prej že veliko let terpel na sercu, na otožnosti. Zdaj se mi je vsled več hudih nesreč vse še hujše ponovilo, tako, da mi je obupati. Mojega očeta je zadel mertvoud, govore nerazumljivo, skoraj se jim meša um in terpe tudi na obupnosti. Prosim vso družino sv. Frančiška, da bi nama prišli z molitvijo na pomoč, da bi nama na priprošnjo Marijino in sv. Frančiška Serafinskega Bog olajšal strašno terpljenje, zlasti dušno. Ker sva pa z očetom tudi v veliki telesni potrebi in sili, prosim vse premožniše brate in sestre III. reda, da bi nama prišli tudi v telesni potrebi na pomoč. Dobri naši bratje in sestre veliko darujejo v dobre namene; naj se tudi naju vsmilijo, da naju rešijo pogube, časne in večne. Saj bo sam zveličar njih plačnik, saj je obljubil: »Kar ste storili enemu teh mojih najmanjših bratov, ste prezerli in preslišali te mile naši dobri, vsmiljeni braveci ne bodo prezerli in preslišali te mile prošnje. Darovi, prosimo, naj se pošiljajo naravnost na gori stoječi naslov.

Nadalje se priporočajo v molitev: M. S. da bi dobila pošteno delo in bi ji Bog dal zdravje in blagoslov, da bi vredno prejela sv. zakramente; M. J. da bi bila obvarovana nesreče pri pčinstvu, za potrebno zdravje, vredno prejemanje sv. obhajila in srečno zadnjo uro; A. K za zdravje, da bi se na zemlji spokorila in tukaj vice odslužila in da ne bi brez sv. zakramentov vmerla; J. M. da bi se v družini več ne klelo; A. S. za milost stanovitnosti v dobrem; M. K. da bi neka oseba opravila dobro spoved in bi se povernila iz velike mlačnosti v gorečnost; neka tretjerednica v Kamniku, da bi bila dobra hči sv. Frančiška in bi mogla odstraniti vse zadržke; A. S. za milost stanovitnosti v dobrem; J. B. iz Podmelca v dober namen.

Zahvala za vslišano molitev.

Hudo sem zbolela in se morala podvreči težki operaciji, ki je bila tem nevarniša, ker je bila bolezen po zdravnikovi izjavi že malo zastarela. Obenila sem se v molitvi do presv. Serca Jezusovega, opravila devetdnevno na čast Brezmadežni Devici in rabila lurško vodo ter obljubila objaviti zahvalo v »Cvetju«, ako ozdravim.

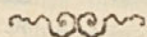
Sedaj izpolnujem s hvaležnostjo in z veseljem zaobljubljeno dolžnost. S. Mr. Magdalena.

Vsled bolezni pri svinjah se nam je bilo bati znatne škode. Zaupna molitev na čast sv. Antonu in obljuba, da se v »Cvetju« razglasi javna zahvala, pa je nam pomagala brez vsake zdravniške pomoči; zato s hvaležnim srcem izpolnimo tu svojo dolžnost. Zavod šolskih sester v Mariboru.

Že večkrat sem bila v hudih stiskah, dušnih in telesnih vslišana, ko sem se priporočila presv. Sercu Jezusovemu ali Mariji prečisti Devici, ali vsakikrat sem odlašala obljubljeno zahvalo razglasiti v »Cvetju«. Ali Bog tepe nehvaležne. Obolél mi je mož, skoraj dva meseca je viselo njegovo življenje na kraju groba. Takrat sem se zopet zatekla k presv. Sercu Jezusovemu in Mariji, kraljici sv. rožnega venca, in sprosila sem svojemu možu zopet milost ozdravljenja, za kar bodi Bogu in njegovi ljubi Materi Mariji večna hvala. M. K. tretjerednica v Terstu.

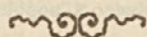
Zahvaljujem se presvetemu Sercu Jozusovemu in Materi Božji za večkrat vslišano prošnjo, zlasti da so se naše družinske razmere spremenile na boljše. M. M. v Lokah pri Mozirju.

Neka oseba iz Gradca se zahvaljuje Bogu, da se je na prošnjo Matere Božje in sv. Antona Padovanskega neka sodnjska obravnava dobro zveršila.

Za kitajski misijon

so nadalje k nam poslali: Fr. Humil frančiškan v Zagrebu: 6 K; neka oseba z Viča pri Ljubljani: 1 K.

Za novo cerkev sv. Elizabete:

tretjerednice iz Avč: 7 K 30 v.

Rimsko - frančiškanski koledar za leto 1912.

Mesec junij ali rožnik

1. sobota kvaterna: bl. Jakob Strepar, šk. 1. r.

2. nedelja: sv. Trojica, bl. Baptista Varani, d. 2. r.; sv. Marcellin, Peter in Erazem, m. P. O., V. O. **P. O.**

3. ponedeljek: bl. Andrej Hspelski, sp. 1. r.

4. torek: sv. Frančišek Karáčolo, sp.

5. sredo: bl. Pacifik Čeredauski, sp. 1. r.

6. četrtek: slovesni spomin presv. Rešnjega Telesa, **P. O. V. O.** sv. Norbert, šk.

7. petek: bl. Štefan in tov. m. 1. r.

8. sobota: sv. Marija Paciška, d. bl. Jernej Puči, sp. 1. r.

9. nedelja, 2 po bink.: sv. Pavelj Kriški, sp.; sv. Primož in Felicijan, m.

10. ponedeljek: bl. Jolenta vd. 2. r.; sv. Margareta kraljica, vd.

11. torek: sv. Barnaba, ap.

12. sredo: bl. Gvidon, sp. 1. r.; sv.

13. četrtek: sv. Anton Padovanski, sp. 1. r. **P. O.** Osmina presv. R. T.

14. petek: Presv. Serce Jezusovo, V. O., sv. Bazilij, šk. c. uč.

15. sobota: sv. Janez od sv. Fakunda, sp.

16. nedelja, 3. po bink.: prikazanje in kronanje Matere božje na Sveti Gori pri Gorici.

17. ponedeljek: sv. Bonifacij, šk. m.

18. torek: sv. Avguštin Kenteberijski, šk.

19. sredo: bl. Mihelina, vd. 3. r. **P. O.**; sv. Gervazij in Protazij, m.

20. četrtek: osmina sv. Antona Padovanskega. **P. O.**; sv. Silvester, m.

21. petek: sv. Alojzij Goncaga, sp.

22. sobota: sv. Pavlin, šk.

23. nedelja, 4. po bink.: Rojstvo sv. Janeza Kerstnika, P. O.; sv. Vincencij Pavlov, sp.

24. ponedeljek.

25. torek: sv. Viljem, opat.

26. sredo: sv. Janez in Pavelj, m.

27. četrtek: bl. Benvenut Evgubijski, sp. 1. r.

28. petek: sv. Leon II. papež; post.

29. sobota: sv. Peter in Pavelj, ap. P. O., V. O.

30. nedelja, 5. po bink.: osmina rojstva sv. Janeza Kerstnika; spomin sv. Pavla, ap.

Opomba: **P. O.** pomeni popolnoma odpustek za vse verne v cerkvah 3 redov sv. Frančiška.

P. O. pomeni popolnoma odpustek samo za ude 1., 2. in 3. reda.

V. O. pomeni vesoljno odvezo s popolnoma odpustkom za 1. in 3. red.

pri nas izpeljanke onih sestav na -ajati, -ajam, v hervlaščini -ajati, -ajem, češčina in ruščina imate -v- namestu -j-: -avati, -avám, -avát', -aváju. Tako ima naše „vstati (vstát), vstanem: vstajati, vstajam“, h. „ústati. ústanêm: ústajati, -jêm“, č. „vstati, vstanu: vstávati, vstávám, r. „vstat', vstanu: vstavát', vstaváju“.

Sestave sè „stojati (stát), stojím“ pa pomenijo nastop ali doveršenje trajnega dejanja in na ponavljanje tistega nastopa ali doveršenja se navadno ne misli; zato se iz teh sestav sploh ne izvajajo oblike nedoveršnega pomena, pač pa se more v kakem primeru bolj misliti na trajanje kaker na zveršenje ali nastop dejanja in tako posebno lahko prejdejo prvotno doveršne sestave v nedoveršne. Zlasti je tako, keder dobi sestava kak nov, neprvoten pomen. Kaker v „zdi se, spozna, zasluží“ čutimo v takem primeru trajnost tudi v „obstoji“. Celo v ruščini se rabi ko „obyčnyj oborot donesen'ja načalstvu“ po Dalju: „Vse obstojit blagopolučno“ (alles geht gut, steht gut). In če se po ruski prav pravi: „v čem sositit tvoja dolžnost“, zakaj ne bi bilo prav tudi po naše: „v čem obstoji tvoja dolžnost“? Obe sestavi (sè „stъ“ in z „obъ“) ste že staroslovenski; in če je kaj tujega „vteka“ glede rabe ene in druge, je ta pač prej gerški kaker nemški. Sicer pa moramo priznati, da je ruščina sestavam sè „-stojat', stoju, -stojiš“ oskerbela tudi nedoveršno obliko, kaker je v drugih slovenskih jezikih navadno ni; „obstoját“ ima: „obstájivat“, „perestoját“: „perestájivat“, „postoját“: „postájivat“, „nastoját“: „nastájivat“, „ustoját“: „ustájivat“. „zastoját“: „zastájivat“.

V hervlaščini so sestave sè „stòjati“ (ali „stájati“, kar je najberž iz skerčenega „státi“ zopet, pa napak raztegnjeno, prim. „mòjèga“ iz móga“, kar je skerčeno iz „mojèga“), stòjím večinoma seveda doveršne, neketere pa nedoveršne. Doveršne so: „ostájati“, „ostójím“, „postájati“, „postójím. prestájati“ (v Černi gori: „prestòjati“), „prestójím“, zastájati“, zastójím. Doveršna in nedoveršna je: „dostójati“ („dostájati“), „dostójím se“; le nedoveršna: „nastójati“ („nastájati“), nastójím“ (provedere, amministrare, Aufsicht führen); zraven je še tudi podaljšana oblika „nastojávati“, „nastøjávâm“, ki je seveda tudi nedoveršna. „Pristójati“, „pristøjâ se“ je nedoveršno brez kake „resnično nedoveršne“ oblike poleg sebe. Po prejšnjem zgledu bi bila „pristojávati“. Hervlaščina bi bila torej v stanu doveršnim sestavam z glagolom „stòjati“, stòjím“ dodati nedoveršne na: „-stojávati, -støjávâm“, vender tega sploh ne dela.

Tako je tudi v naši slovenščini, samo, da bi pri nas iz „-stojávati, -stojávam“ po skerčenju nastalo „-stávati, -stávam“. In v rešnici imamo to v sestavi „postávati, postávam“, kar je iterativum k „postáti, postojím“. „Postáva“ namreč kedor pogostoma „postoji“; če pa kaj „obstoji“, se navadno ne misli na ponavljanje in ne govori torej o „obstávanju“; kar enkrat obstoji, obstoji za neomejen čas.

Čisto podobno je prešel pri nas doveršni pomen glagola „státi (stát), stane m“ v nedoveršni v primeru: „to me stane toliko in to-

liko“. Kar me enkrat toliko stane, me stane za zmirom. Rusom je „stanet“ doveršno, „ne deševe stanet“ pomeni torej nekaj prihodnjega: „es wird nicht billig zu stehen kommen“. V sedanjiku rabijo za „kostet“: „stójt“, kar po povdarku umetno razločujejo od „stojít“ (steht). Ali naš način mislim da ni nič slabši in nič hujši germanizem kakor r. „stójt“, č. „stoji“, h. „stóji“. Najslabše je gotovo sedanje mladoslovensko „velja“, kar ne pomeni „kostet“ temuč „gilt“, „ist wert“. Nekedo je ponujal pred leti v inseratu neko reč v darilo svojim kupcem s priporočilom, da „ne velja nič“. Morda res ni nič veljala, ali mož je hotel reči, da ne „koštá“ ali ne stane nič. Ali „koštá“ je italijansko, in „stane“ je „stópi“ in doveršen glagol. Da je „velja“ it. „vaglia“, mož najberž ni vedel in da ne velja vsaka reč, koliker stane, tega ni pomislil. Tako se naša ljuba slovenščina „popravlja“ in smeši. Dosleden nedoveršnikovec mora zahtevati seveda tudi „ne vtezam“ nam. „ne vtegnem“, „ne meče“ nam. „ne verže“, „malo zaléga“ nam. „malo zaleže“ — in nasproti „obhoditi koga“ nam. „obhajati“, ako je govorjenje le o enkratnem doveršenem obhajilu enega samega človeka. Vsi dobro vemo, da je „obhajati“ nedoveršena tvorba, vendar čutimo v tem primeru doveršnost dejanja. Doveršnost ali nedoveršnost torej ni vselej navezana na tako ali tako tvorbo in čut za to ali ono se ne more pripisovati nemščini, ki takega razločevanja ne pozna.

Seveda bi se moglo vgovarjati, da je ravno to krivo, da se je začelo razločevanje tudi pri nas zanemarjati ter doveršne glagole jemati namesto nedoveršnih in nasproti. Ne tajim, da je v nekih primerih res tako in tiste sem tudi jaz označil ko napake. Kjer se pa tuji vpliv ne da dokazati, kjer je doveršni glagol logično opravičen ali se da prehod doveršnega v nedoveršni pomen brez tujega vpliva lahko razlagati, tam ne priznam rad germanizmov in mislim, da g. Perušek krivico dela naši vbogi slovenščini, ko „se s toliko vnemo“, tako smem menda tudi jaz reči, „poteguje“ za nje.

Merodajna mu je bila seveda avtoriteta Miklošičeva, kar primerno zlajšuje njegovo odgovornost. Rad priznam tudi, da je razen tega, kar se vkvarja z mojimi nazori, v spisu gosp. profesorja dosti resničnega in spomina vrednega, v čemer se ž njim popolnoma vjemam. Zlasti moram prav posebno hvaliti pogum, ki ga je pokazal s tem, da je dal našemu splošnemu narodnemu imenu za zdaj zahtevano zabuhlo „Slovani, slovanski“ njegovo pravo staro obliko „Sloveni, slovenski jeziki“.

Ke bi bil gospod moj dotični spisek v Archivu nekoliko blagovoljnije pregledal, morebiti bi bil tudi on v njem našel vsaj nekaj dobrega in resničnega, ke bi ga bil nekoliko pazljiviše prebral, morda bi se bil celo sam prepričal, da tudi v tem, kar sem pisal zoper Miklošičevo mnenje, nisem terdil ničesar, kar ne bi bil koliker toliko z dokazi podperl. Nekoliko, upam, da poznam našo kranjsko slovenščino in praznikih fantazij razkladati ni ravno moja navada.